

Lasten Suometar.

— Lufemista Nuorisolle. —

N°. 21.

Seinäkuussa

1857.

(Muualta.)

Setän kirjeitä Minalle.

Ensimmäinen kirje.

Armas Minaseni! Nyt olet jo niin suureksi kasvanut, että pitäisi ruvetaksesi ajattelemaan muuta kuin leikin hönköitä; nyt on aika ruvetaksesi oppimahan. Sentähden aiwon täst'edes toisnansa kirjoitella Sinulle semmoista, joka saattaa ajatukseksi uusille, ennen käymättömille poluille. Minä olen tässä maailmassa elellyt monta vuotta ennenkuin synnyttikään; paljon olen nähnyt, paljon kokenut ja oppinut, josta sinulle olisi hyötyä. — Tiedätkö minikäthden minä rupean sinulle tietoani opettelemaan? Sentähden, näet Sä, kun olet ihminen! Minä sen tefisin waikka kellenki muulle, mutta Sinulle sitä mieluisemmin, koska olet pikku sydänkäpyeni, mun armas Minaseni!

„Sentähden että olen ihminen!“ sanonet ihmeellä. — Niin, juuri sentähden! Malta vähäisen, niin saat nähdä, että joka ihmisen on welwollisuus muille opettaa minkä heitä enemmän tietää ja heiltä oppia, mitä itse ei osaa.

Waan ensiksi olisi jotain sanottawa Jumalan luomasta maailmasta. Katso ympärilles! Minne silmäs luonetkin näet eläviä olentoja: ihmisiä kulkee sinne tänne, nelijalkaisia samoaa metsissä, lintuja lentelee ilmassa, kaloja pirsottelee wedessä ja itikköitä, perhoista, matoja stuwottelee, liipottelee ja matelee joka paikassa. — Muihin maihin kun matkustanet, näet sielläkin eläviä yhtä paljon ja enemmänkin. Maanpallolla asuwia ihmisiä on arwiole lasfettu olewan noin 1000 miljona; nelijalkoja-pa, lintuja sekä kaloja löytyy niin summattoman paljon ett'ei elinlautenaankaan ahkerasti lufemalla saisi tolkkua heistä, saatikka sitten itiköistä ja heidän wertaisista.

Tähysteileppäs kirkkahana talwi-yönä taiwoa lufemattomin tähtineen. Kufin näitä wälkkywiä tähtipilkkuja on maapallo samallinen kuin meidän, usea montaki wertaa isompi tätä, jossa elämme. Tottahan lienee niissäkin useammissa eläviä olentoja, sillä eihän net ole Jumala tainnut joutawiksi aittaa taiwahan kannelle. Arweleppäs

kuinka summattoman paljon eläviä mahtanee löytyä niissä kaikissa yhteensä, koska tähdetkin owat aiwan lufemattomat. Päätä wiimaa ja sydäntä hirtittää sitä paljoutta ajatellesa, ja ihmisellisen ylpeyden täytyy kutistua hywin vähäiseksi! Sillä mitä onmpi yksi ihminen siinä lufemattomassa joukossa? Hän on niinkuin pisarainen meressä, niinkuin hietahiukkanen hiekkarannikossa!

Mutta kuitenkin on ihmisellä suuri arwo luotujen seas- sa; hän on paljon enemmän kuin kaikki ne järjettömät luontokappaleet yhteensä, — sillä hän on Jumalan kuwahan luotu.

Kaikille luoduille, tiwelle ja kaswille yhtä hywin kuin eläimelle on Jumala antanut tarkoituksen täytettäväksi, ja niin ihmisellekin. Ihmisen tarkoitus on tulla yhä paremmaksi, täydellisemmäksi, Jumalan kuwan mukaisemmaksi.

Muiden luotujen täytyy totella Jumalan käsytä, he eiwät taida tulla muuksi kuin miksi heidät Jumala on luonut. Mutta ihmiselle antoi Jumala wapaan tahdon! Jumalan tahto on, että ihminen, ei pakosta waan sulasta raffaudesta, noudattaisi Hänen käsytjänä, sillä tawoin tullen yhä paremmaksi ja jalommaksi. Ihmisen ei ole wälttämätön täytymys tehdä mitä Jumala käskee, hän saattaa myöskin rikkoa sitä vastaan ja elää oman mielipiteensä mukaan. Mutta omia jumalattomia himojansa totellesa liehuu hänen sydämensä rauhatonna, lewotonna ja totinen onni sekä autuus löytyy ainoasti Jumalan tahdon noutamisessa. — Vielä antoi Jumala ihmiselle toisenki lahjan, jota ei suonut muille luoduille maan päällä: hän antoi järjen oppaaksi neuwomaan mitä hywä olisi mikä paha, mikä tehtävä, mikä hyljettävä. Mutta walistumaton järki ei tiedä selwälleen eroittaa hywää pahasta ja harjaumaton tahto ei kykene woittamaan ihmisessä asuwia pahoja himoja: sentähden on ihminen opetettava ja harjautettava hywään.

Miten Jumala opetussellaan on johtanut ihmiskuntaa yhä wiisaammaksi ja paremmaksi, aiwon toisessa kirjeessä

selittää. Nyt jää hyvästi, Minaseni, ja ajattele tarkoilleen, mitä Sinulle olen kirjoittanut.

Wanha setäsi.

(Muualta.)

Nikartti Wittington.

Englannin suuressa pääkaupungissa Lontoossa kuoli köyhä leski, ei muuta jättäen perittäväksi kuin pienen poikansa. Semmoinen perintö ei ollut lesken sukulaisille mieleen; antoivat pojalle leivän kannikan ewääksi ja käsivät mierolle menemään onnensa hakuhun. Päivän kuleskeli poikaraukka katuja, waan eipä tullut hänelle onni wastahan ja ewäänsä ei riittänyt kauan täyttämään nälkäisen watsan waatimustia. Epätuovoisansa käwi poika viimein ison kartanon rappusille istumaan ja itkee kallottelee katkerasti. Siinä hänen hawaitsi rikas kaupmies ja kun poikoa hänen oli säälä ja itse oli naimatonna, lapsitonna, niin ottikin kun otti pojan luoffensa asumaan. Työhön poika nuoruuttansa vielä ei kyennyt, sentähden sai mieltänsä mukaan leikkiä ja iloitella ja kumppaliksi annettiin hänelle kissan poika.

Tällä tawoin elettiin jonkun ajan, niin tulee kerran laiwan päällikkö isännällensä, sille wanhalle kaupmiehelle jäähwyaiset jättämään, ennen kuin lähtee maille kaukaille. Siinä kun puhelewat kauppa-astoista, hawaitsee kaupmies ottopoikansaki lähellä kuuntelemaassa kissa sylissä ja kysyy leikkilään: „No Nikartti, mitäs lähetät Sinä kaupaksi?“ Poika ei sanonut hänellä mitään olewan kaupittawaa, mutta kauppias kun oli lystillä tuutilla ei heittänyt, waan sanoo: „Onhan Sinulla se kissa, laittahan se!“ Ja kissa otettiin laiwaan muun tawaran sekään.

Ei aikaakaan niin läksi laiwa liikkeelle ja wiikkokausia purjehdittua tullaan taas maalle, johon meneekin päällikkö tiedustelemaan, missä maailmassa ostanee. Oli siinä kuningas hallitsijana; kuultuansa muukalaisia laiwasia tulleen, kutsutti heti päällikön luoffensa päiwälliselle syönnin lomassa kauppa-astoista puhelemaan. Pidot olivat herkillisiä, niinkuin kuninkaisissa ainakin, se waan paha, että pöydästä noustessa ollaan yhtä nälkäisenä kuin ruoalle ruwetessa. Siinä on näet rottia, hiiriä niin armoittoman paljon, ett'ei näistä kuokkawieraista saa rauhasssa syödä palaafana. Riin pian kun ruoat tuodaan pöydälle, ilmestyy niitä joka haaralta, kiipee pöydälle, jossa tunkewat, pureskelewat toinen toistansa ja syöwät wadit ihan puhtain. Kun niiltä yrittää edes palaistakaan sät-

lyttää, sattuu muun paistin siasta useimmiten elämä hiiri weitsen päähän, ja jos onnistuukin wadista ruokaa saada, niin haukaisewat sen toisinaan keskittellä, ennenkun kerkiäkään suuhun.

Nähdessänsä tämän metelin kysyiwät wieraat kuninkaalta ihmetellen: „Missipä ette armollinen herra pidä kissoja, koska Teillä on hiiriä rottia niin runsaasta?“ „Kissoja,“ ällitti kuningas, „mikä elämä se on?“ — Jo tuosta älysiwät laiwamiehet sinä maassa ei kissoja löytywänkään, jonkatähden käsivät kuninkaan hywillänsa olemaan, sanoen siihen pahaan neuwon tietäwänsä. Gaetitwat sitten laiwastansa kissan ja se kun pääsi siihen hiirijoukon sekahan, muuttui elämä pian toisellaiseksi. Keltä pään pahoi, miltä silpoi saporon, siwasteli waan kaikin kysyneen, niin että kohta oli lattia kuolleita täynnänsä ja henkeen jääneet pötkiwät koloihinsa sillan alle piiloon. Tämän nähtyä ihastui kuningas suuresti ja alkoi ostella sitä kummallista elämää; ja saikin viimein kokonaisesta tynnyrillisestä kulta. — Sitten kun palasuwat laiwamiehet kotiin, weiwät pojalle kissalla saadut rahat, josta tämä tuli mainion rikkaaksi. Sen pituinen se.

Simrith.

Mainio kuningas Artahsasta wiipyi matkallansa kerran wuorokauden Ninin kaupunnissa ja sen asujamet wiettiwät riemujuhlaa tästä hänen olostansa siellä. Päitse muita astui nyt kahdeksan maakunnan kaunihinta tytärtä, kullan wälkkywisä waatteissa, kuninkaan eteen tanssimaan. Heidän loyetettmansa, wiittasi kuningas kaunimmalle neitostista lähenemään kuninkaallista istuintansa. Neiti teki kuten käskettiin ja laukesi sen etehen polwillensa, nöyryimmästi nojaten päätä katehensä.

„Kulas olet, maakunnan kaunihin tytär?“ kysäsi kuningas.

„Kuninkaan elämä olkoon alati onnensa!“ wastasi tyttö, „piikasi on Bornajin, Moabilaisen ainoa lapsi.“

Kuningas jatkoi puhettansa: „Rikkautta on sinulla enemmän kuin mielesti tehneekään, sillä isä-wainajasi omaisuus oli mainion suuri; mitä armoa siis halajaisit minulta?“

„Kuninkaani saakoon iankaihtisen autuuden! Tohtineeko piikasi toiwokaan, että kuningas kuulee anomustansa?“

„Anomukseksi olkoon jo myönnetty ennen kuin rukoiletkaan, sinä maani kaunihin koristus! Jos halajat puolistoffi maamme jaloimpia miehiä, niin kruunullani wannon, olkoon jos kuninkaan oma poika, sinä olet hänet saawa. Tai tekekö mielesti waltaa ja kunniaa? Artah-

saſtan walta on yhtä lawea kuin auringon ja hän antaa ſinulle minä halajat, sillä ſinä olet löytänyt armon hänen ſilmäinſä edeſſä.“

„Kunnia ja yliſtys Kuninkaalle ja onni ja voitto ſaatakoon ainakin häntä! Halpa on armo, jonka piikafi ſinulta anoo. Anna, Kuninkaiseni, puolisoſſi hänelle Bani, Juutalainen, joka tekee palveluſta etu-huoneeſſafi.“

Kuningas hämmäſtyi tätä tytön anomuſta ja ſanoi: „Bornaſin tytär, kuninkaan hywyys on pyhä! Omatko ihannueteſi ja rikkauteſi annettawat wankeuden lapſelle, yhdelle niitä, jotka kuninkaan armolta ſaiwat luwan palata kotimailleen häwitettyä kaupuntiansa jälleen rakentamaan? Sinä olet maani jaloin tytär, kolo iſäſi ſuku hylkäiſi ſinut ſen tautta!“

„Uſkaltaako piikafi puhua?“

„Sano ſanottawaſi!“

„Tämä Bani on kaſwatettu iſäni taloſſa; tyttären ſe- lu on kiintynyt häneen niinkuin wiinapuu tukehensa. Ken niitä woii eroittaa toisen murtamatta? Piikafi ſuku ei tahdo antaa häntä wankeuden lapſelle, waan katſo, kuningas! ſinun tahtoſi on heidän lakniansa ja ſinun lakſi on pyhä. Piikafi tietää että ſanaſi on luja kalliio.“

Kuningas käſki hakemaan ſiihen Moabilaiſen Bornaſin weljeä; tämä tulikin kohta ja heittiikſe polwillensa kuninkaan etehen.

„Artahalta käſkee ſinun antamaan weljeſi tyttäätä puolisoſſi Bani-Juutalaiselle ja viimeiſeen äyriin maſſamaan hänelle perintönſä. Etkä myöskään ſaa eſtää häntä Bania maahansa ſeuraamaſta, jonne kuningas on antanut luwan hänelle palata omaiſtensa tykö.“

„Kuulla on totella,“ waſtaſi ſetä ja kiihuſti täyttämään kuninkaan käſtyjä.

Mutta Bornaſin tytär meni kotia, ſulkiikſe kammarinſa ja yliſti polwillanſa Iſraelin Jumalata, joka näin oli auttanut häntä.

Waan Simrithin wanha imettäjä, joka ſeuraſi häntä kottiin ja tiellä jo ſai tietää, mitä kuninkaiſa oli tapahtunut, kiihuſti eſtimään Bania ſaattaakſenſa hänelle ſanomman tästä koittawaſta onneſtansa. — „Nyt, poikaſeni!“ huui ämmä iloikſaan, „nyt woimme wiedä ſydämeni lin- nun iſtemme maahan ja kaikki hänen rikkautensa owat ſinun omaſi! Iloitſe, Baniſeni, iloitſe nyt, ſinä onnen lemmittyinen!“ — Kuultuaan ämmän puheet, pyhyi häntä Bani rukoilemaan Simrithiä, että pääſſi puheillenſä.

Siitä kun yhteen tulivat, ſanoi Bani: „Simrith, ar- maani! woinko uſkoa, mitä imettäjäſi kertoi minulle; ta- toitkoſ ſinä, iſäſi tytär, ſeurata köyhää, ylenkatſottua wankia?“

Punastuen antoi Simrith kättä hänelle ja ſanoi: „Ba- ni, minä olen puhunut meistä kumpaiſeſtakin, kun tieſin ſinun halajawan minua awio-waimoſſeſi, waan ei ollut toiwoa yhtään; nyt olen ſinun omaſi!“

Bani puriſti hänen kättänſä eikä kotwaan aikaan wo- i- nut ſanaakaan wirtata, niin oli mielenſä liikkunut. Wi- doin haasto i näin: „Kitokſta, Simrithini, tästä ſuloiſeſta hetkeſtä. En tahdo kuitenkaan käyttää hywyyttäſi wää- rin. Huomispäiwänä lähden minä iſäni maahan, ſellä hywää waiſuttaakſeni kansalaisteini onneſſi; ſinä, Sim- rith, et ſaa ſeurata minua ſinne. Täällä owat yſtävääſi kaikki, täällä pidetään ſinua kunniaſſa ja maan ruhtinat ſilwan koſtwat ſinua. Ah, mutta meillä oliſit muukalai- nen, joſta ſellä ſinua ylen katſottaſiin ja täällä taas hyljätään wankeuden lapſia. Ei, jää tänne kunniaſſa ja rikkaudeſſa elämään.“

Simrith katſahti ylös, noſtaen päätänſä korkeille, ja ſanoi: „Ei, Baniſeni, ei niin; ſinua tahdon minä ſeu- rata, ſinun tykönäſi owat yſtäväni ja kotoni, täällä olen outo wieras. Sinun Jumalataſi olen kanwan jo rukoil- lut, olkoon hän minunki Jumalani ja ſinun kansaſi myöſ minun. Puolet omaiſuuttamme uhraamme Jumalan hu- oneelle ja ſinä olet minun herrani!“ (Jatketaan.)

Lemmen-kukka ja Muuriainen.

Salakſa tuolla muuriaiſpeſän läheſtöllä nouſi maan poweſta hento lemmenkukan taimi. Eräs muuriaiſta kulkki uſein ſiwutſe ſitä ja ihanteli joka kerta ſen hempeätä kaſwantoa. „Woi toki,“ ſanoi ſitä itſelleen muuriainen, „kuin on elämä ihana ja kaunis, koſka nuoruuden woima vielä ſuonia elähyttää ja wartalo warmiſtuu päivä päi- wältä kaunihimmaſſi ja täydelliſemmäſſi!“ Näin haaste- li hän katſellen ihastuſella miten ſen urwat yhä turpoſtwat kunne puhkeſtwat lehdiſi. Kohtapa alkoi uuſta lehtiä yläpuolellaſi wartta kaſwaa ja lemmenkukka noſti pää- tänſä ylemmäſſi ilmahan. Waan näin korkealle eiwät kannattaueetkaan muuriaiſen ſilmät, hän waan katſeli niitä ennen näkemiä alimmaiſia lehtiä, jotka nyt jo alkoiwat fellastua.

Muutamana päivänä kun taas kulkki ſitä ſiwutſe muu- riainen, oli ſateeſta nämä lehdet maahan karikſeet, joſſa

nyt kuituneina näki ne rypewän. Muuriainen heitti kantamuksensa suusta maahan ja katsottua kotwasen näitä, sanoi suruisaan: „Woi turhaa pyrkimistä maassa, katso, tämä on tarfotukseksi perä, woi toivotonta elämätä, jolle tämmöinen on pantu määrä! Syntyä ja kadota! miksiä tätä sääntöä kaikki olennot seuraawat, koska on kuitenkin elämä näin lyhyt ja kuolema pitkälinen niin, että iankaikkisuus waan saattqa sen mittaella! Mihinä nyt joutui ihantelemanani kukka? Kaunisti oli sitä katsella kaswaesansa ja warmistuesaan, waan mitäkö nyt enää jällellä on? Kuivettunut korsti waan, jonka werhot kai on maahan kariseet; lehtiä lakastuneita, joita tuuli kohta hajottelee, ett'et niitäkään enää löydy. Elämän arwoitusta tuosta jo helposti arwannee kufin; wastaukseksi siihen sopii: tyyötyhjyys!”

Näin puhui muuriainen ja näki waan kadotusta ja turmiota siinä; mutta ylähälle ilmahan, jonne hänen silmänsä eivät kannattaneet, nosti lemmentukka latwaansa wihannoin lehtinensä ja sen päässä pilkotti ihana kukka, joka juuri hempeimmällänsä ollen uhrasi tuoksuansa Luonnon alttarille, näin kiittäen ja ylistäen sen ylhäistä Luoja.

(Muualta.)

Sofurista.

Äiti juopi kahwia, lapsi hänen wieresessä pureskentelee sofuripalaista, jonka hänelle äiti on antanut.

Lapsi: „Woi kuin on hywää ja makeata; Sanokaapas, äiti, onkos se totta, minä luwin satukirjassessa, että löytyy maa, jossa muka sataisi sofuria, niin kuin meillä lunta, ja steltäkös se sofuri meille tuodaan? Woi joshan täälläkin sataisi sofuria!”

Äiti: Ei, lapseni, semmoista maata löydy maailmassa; mitä satukirjassasi siitä jutellaan, on waan lasten huwitukseksi laadittuja perättömiä mielikuvia. Sofuri ei ole Saksan lunta, waikka tyllä on aiwan kewätterän näköinen; waan koska tämä meille tuli puheeksi, tahdon sinulle toden mukaan jutella, miten sofuria saadaan. — Lämpimissä maakunnissa, Italiassa ja Espanjassa, mutta warsinin Amerikan itärannalla olewassa Länsi-Indian saaristossa, muutamissa Ahrikkaa läheisissä saarissa sekä Aasian maa-osaan kuuluwassa Itä-Indiasa kaswaa noin 6—10 jalkaa pituisia, paksunkantaa ruoloa tahti kaislaa. Nämät sofurikaifilat owat monopolisissa samate kuin meidänki rannoilla kaswawa meriruoko. Joka polwi on ontelo putki ja täynnä makeata mehua. Sofurikaifilat leikataan kypsynä, lehditään, sidotaan tukkuihin ja pistet-

tään kahden pyörivän hampaallisen walsstin väliin, jossa mehu puserretaan ulos. Walssten alla on iso sammio, eli tiinu, johon mehu wuotaa ja josta kuurnoja myöten wirtaa isoihin kattiloihin. Siinä se sitten keitetään ja waahtona pinnalle nousewa liika ajetaan kapustalla pois. Mehua keitetään useampia kertoja, kunne tarpeeksi asti on saakentunut; sitten kaadetaan toisiin kattiloihin jäähtymään. Siinä haalistuttua kaadetaan reikäpohjaisiin tynnyreihin; niistä tippuu sofurin emäwesi pois, ja itse sofuri jääpi pohjaan suolamaistuna, kuivina jywinä. Aiwan kuivaksi sitä ei saataisi, jos ei keitetäessä pantaissi kalkkia sekaan. Semmoisena ei sofuri vielä ole puhdas. Se puhdistetaan sillä tawalla, että sulatetaan eli liuotetaan kalkkiveteen. Pantua munawalkoista tahti werta sekaan, sitten keitellään, hämmennellään waahtoawaksi, ja waahto ajellaan pois. Wihdoin waletaan kelmomaisiin wormuihin, joissa jäädyttyä muutamaman päivän päästä kuivatetaan lämmittetyssä huoneessa ja kääritään paperiin. Semmoisena se sitten tuodaan meille toppusofurin nimellä kaupaksi.

Ahne Koira.

Sillan yli juoksee koira jollottaa lihapalanen suussa. Silta kun on kapea, niin sattuu koira kumansa näkemään wedessä. Sen luulee toiseksi koiraksi, jolla muka on parempi lihapala kuin itsellä, ja irwistää hampaat haukattuksensa saaliin toiselta. Waan samassa läiskähti omakin lihapalanensa weteen, jossa sen wirta wei myötänsä saamattomiin. Niin menettää ahnas ihminenki usein omansa hapuroidessa turhia mielikuvia.

Di'aistawa.

Wiime numerohon tuli arwoitus wäärälleen pannuksi, josta lukija suokoon anteeksi ja oi'aiskoon seurawahan tapahan: Wyöjä-akalla oli iso 8 kannua wetäwä astia täynnänsä maitoa ja toinen tyhjä kolmikannullinen; ottajallapa on wiidenkannun hulikka. — Taannoisella tawalla ei olisit ollut waikkea mitata neljä kannullista erille; ei muuta kuin kaataa kahdenkannun astia täyteen, siitä tyhjentää kolmikannulliseen ja täyttää kahdenkannun astia uudelleen. — Mutta semmoisena kuin nyt on, ei taida olla papu aiwan hopussa purtawa.

Tämän n:ron toimitti: S—la.

Helsingissä

Suomalaisen Kirjallisuuden-Seuran Kirjapainossa.

Painoluwan antanut: L. Heimburger.